

AKILLI FÖY

5. SINIF

SOSYAL BİLGİLER ÇALIŞMA FÖYLERİ

FASİKÜL FASİKÜL

Akıllı Tahta İçerik Platformu

■ Süper Konu Anlatım

■ Süper Etkinlik

■ Kazanım Kavrama Testi

■ Beceri Temelli Sorular

YASİN
KAYA

GERÇEK
BAŞARI

5.SINIF

5.SINIF

5.SINIF

5.SINIF

5.SINIF

5.SINIF

5.SINIF

5.SINIF

5.SINIF

5.SINIF

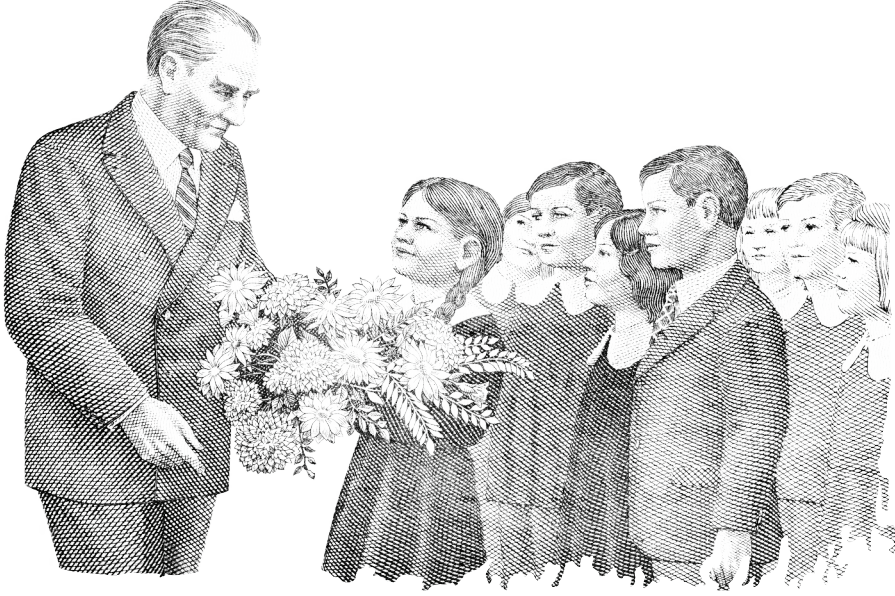
5.SINIF

5. Sınıf - SOSYAL BİLGİLER

AKILLI FÖY

Yazar	Yasin KAYA
Genel Yayın Yönetmeni	Yakup YILMAZ
Editör	Emin DURAKCIGİL
Görsel Yönetmen	Feray MELEMEZ
Kapak Tasarımı	Tayfur GÖL
Dizgi	Safine ULUKAYA
ISBN	978-625-7437-06-6
Gerçek Başarı Yayınları	Caferağa Mah. Neşet Ömer Sok. Aydın İş Merkezi No:4 Kat: 4 34710 Kadıköy / İstanbul / Türkiye
Web-İ-Posta	gercekbasariyayinlari.com - info@gercekbasariyayinlari.com
Telefon-	0(216) 232 23 53
Baskı	Afşar Medya Matbaacılık San. ve Tic. A.Ş. Ostim Osb. Mah. 1424 Sk. No: 8/2
Matbaa Sertifika No	47645

GERÇEK
BAŞARI

SÖZÜMÜZ VAR

GERÇEK BAŞARI Eğitim Yayınları Grubu olarak Türkiye'nin gençlerine verilmiş BİR SÖZÜMÜZ VAR...

Geleceğe güvenle bakabilmek adına hayallerinize koştüğünüz bu yolda, kaliteli bir eğitim yayıncılığı anlayışıyla, deneyimiyle ve yüreğimizi koyduğumuz eğitimciliğimizle, bizler hep yanınızda olacağız.

Temel hedefimiz, sizlere sunduğumuz kaliteli yayın içeriklerimizle beraber, teknolojinin de tüm olanaklarını kullanarak eğitim yayıncılığının en güvenilir markası olmak. Hedefimiz doğrultusunda, branşının uzmanı olan eğitimcilerimizle merkezi sınavlara hazırlanan gençlerimize yol gösteren, onların bu süreçte ihtiyaç duyacakları tüm alanlara destek olan yayınlarımızı büyük bir özenle hazırladık ve siz değerli öğrencilerimize sunmaktan onur duyuyoruz. Hayallerinize giden bu yolda attığınız her adımda yanınızdayız, beraberiz...

GERÇEK BAŞARI için, hep birlikte güvenli ve hedefe ulaşabileceğimiz bir öğrenme yolculuğuna çıkıyoruz.

HEPİNİZ DAVETLİSİNİZ...

GERÇEK BAŞARI EĞİTİM YAYINLARI
EMİN DURAKCIĞIL

AKILLI FÖY
GERÇEK BAŞARI

İÇİNDEKİLER

1. ÜNİTE

	BİR BÜTÜNÜN PARÇASIYIZ	9
	KONU ÖZETİ	10
	ETKİNLİKLER	16
	KAZANIM TESTİ - 1	29
	KAZANIM TESTİ - 2	31
	KAZANIM TESTİ - 3	33
	KAZANIM TESTİ - 4	35
	Ünite 1 Değerlendirme Testi	37

2. ÜNİTE

	KÜLTÜR VE MİRAS	41
	KONU ÖZETİ	42
	ETKİNLİKLER	58
	KAZANIM TESTİ - 1	75
	KAZANIM TESTİ - 2	77
	KAZANIM TESTİ - 3	79
	KAZANIM TESTİ - 4	81
	KAZANIM TESTİ - 5	83
	Ünite 2 Değerlendirme Testi	85

İÇİNDEKİLER

3. ÜNİTE

	İNSAN VE ÇEVRE	89
	KONU ÖZETİ	90
	ETKİNLİKLER	107
	KAZANIM TESTİ - 1	123
	KAZANIM TESTİ - 2	125
	KAZANIM TESTİ - 3	127
	KAZANIM TESTİ - 4	129
	KAZANIM TESTİ - 5	131
	Ünite 3 Değerlendirme Testi	133

4. ÜNİTE

	YAŞAMIMIZDA BİLİM VE TEKNOLOJİ	137
	KONU ÖZETİ	138
	ETKİNLİKLER	149
	KAZANIM TESTİ - 1	163
	KAZANIM TESTİ - 2	165
	KAZANIM TESTİ - 3	167
	KAZANIM TESTİ - 4	169
	KAZANIM TESTİ - 5	171
	Ünite 4 Değerlendirme Testi	172

İÇİNDEKİLER

5. ÜNİTE

	EKONOMİ VE İNSAN YAŞAMI	177
	KONU ÖZETİ	178
	ETKİNLİKLER	190
	KAZANIM TESTİ - 1	207
	KAZANIM TESTİ - 2	209
	KAZANIM TESTİ - 3	211
	KAZANIM TESTİ - 4	213
	KAZANIM TESTİ - 5	215
	KAZANIM TESTİ - 6	217
	Ünite 5 Değerlendirme Testi	220

6. ÜNİTE

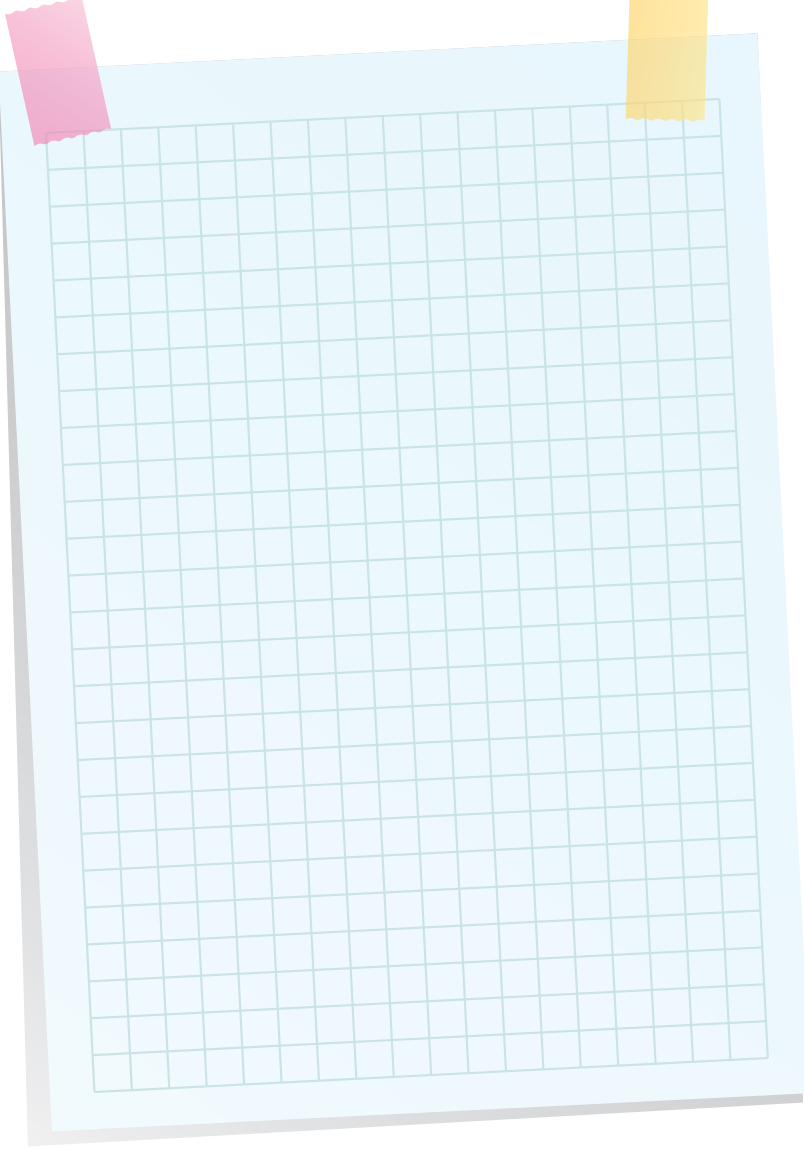
	ETKİN VE SORUMLUYUM	225
	KONU ÖZETİ	226
	ETKİNLİKLER	235
	KAZANIM TESTİ - 1	244
	KAZANIM TESTİ - 2	247
	KAZANIM TESTİ - 3	250
	KAZANIM TESTİ - 4	252
	Ünite 6 Değerlendirme Testi	254

İÇİNDEKİLER

7. ÜNİTE

	BU DÜNYA HEPİMİZİN	257
	KONU ÖZETİ	258
	ETKİNLİKLER	264
	KAZANIM TESTİ - 1	275
	KAZANIM TESTİ - 2	277
	KAZANIM TESTİ - 3	279
	KAZANIM TESTİ - 4	282
	Ünite 7 Değerlendirme Testi	284
	CEVAP ANAHTARI	289

NOTLARIM

Ocak						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
2	3	4	5	6	7	8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Şubat						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
						2
						3
						4
						5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28					

Mart						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
						2
						3
						4
						5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30	31		

Temmuz						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
						2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30
31						

Ağustos						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
						2
						3
						4
						5
						6
7	8	9	10	11	12	13
14	15	16	17	18	19	20
21	22	23	24	25	26	27
28	29	30	31			

Eylül						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
						2
						3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	

Nisan						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
						2
3	4	5	6	7	8	9
10	11	12	13	14	15	16
17	18	19	20	21	22	23
24	25	26	27	28	29	30

Mayıs						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
						2
						3
						4
						5
						6
						7
8	9	10	11	12	13	14
15	16	17	18	19	20	21
22	23	24	25	26	27	28
29	30	31				

Haziran						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
						2
						3
						4
5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18
19	20	21	22	23	24	25
26	27	28	29	30		

Ekim						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
						2
						3
						4
						5
						6
						7
						8
9	10	11	12	13	14	15
16	17	18	19	20	21	22
23	24	25	26	27	28	29
30	31					

Kasım						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
						2
						3
						4
						5
6	7	8	9	10	11	12
13	14	15	16	17	18	19
20	21	22	23	24	25	26
27	28	29	30			

Aralık						
Pz	Pzt	Sa	Çr	Pş	Cu	Ct
						1
						2
						3
4	5	6	7	8	9	10
11	12	13	14	15	16	17
18	19	20	21	22	23	24
25	26	27	28	29	30	31

GERÇEK
BAŞARI

ÜNİTE
1

SOSYAL BİLGİLER

Bir Bütünün Parçasıyız

ETKİN BİR VATANDAŞIM

SOSYAL BİLİMLER

Sosyal Bilimler; İnsanı, insanın toplumla ilişkisini, toplumların etkileşimini ve geçmişte yaşananları inceleyen bilimler topluluğuna verilen ortak addır. Bu bilimler sayesinde elde edilen bilgilere ise **sosyal bilgiler** adı verilir. Sosyal bilgiler insanın kendini, içinde bulunduğu toplumu, doğayla etkileşimi, kuralları, vatandaşlık hak ve sorumluluklarının farkında olmasını sağlar.

Sosyal bilimlerden başlıcaları şunlardır:

Coğrafya: Yeryüzü ile insan arasındaki ilişkiyi inceleyen bilim dalıdır. İklim, yeryüzü şekilleri, ekonomik faaliyetler, nüfus bu bilimin ilgilendiği konulardandır.

Tarih: Geçmişteki insanın yaptıklarını, neden ve sonuç ilişkisi dahilinde, yer ve zaman göstererek, belgeler ışığında tarafsız olarak inceleyen bilimdir.

Sosyoloji (Toplum Bilimi): Toplumun ekonomik, kültürel, siyasal, kültürel özelliklerini ve diğer toplumlarla etkileşimini inceleyen bilim dalıdır.

Psikoloji: Bireyin duygu ve düşüncelerini, davranışlarını, toplumla olan ilişkilerini inceleyen bilim dalıdır.

Arkeoloji: Tarih öncesi ve tarihi çağlardan kalan eserleri arkeolojik yöntemlerle ortaya çıkaran ve bunları yorumlayan bilim dalıdır.

Antropoloji: İnsan ırklarını inceleyen ve fiziksel özelliklerine göre sınıflandıran bilim dalıdır.

Felsefe: Evreni, dünyayı ve insanı sorularla anlamaya çalışan ve bilimlere rehberlik eden üst bilimdir.

Hukuk: İnsanın toplumla ve devletle olan ilişkilerinde geçerli olan yazılı kuralları inceleyen bilimdir.

Kronoloji (Zaman Bilimi): Olayların tarihsel sıralamasını araştıran inceleyen bilim dalıdır.

Açıklaması verilen bilimlerin elde ettiği bilgilerden oluşan Sosyal Bilgiler dersi bireylerin ve bu bireylerden oluşan toplumun gelişmesine katkı sağlar.

Kişiler kendini ve içinde yaşadığı toplumu tanımadan, vatandaşlığın gerektirdiği hak ve sorumluluklarını bilmeden onlardan etkin bir vatandaş olmaları beklenemez. Sosyal Bilimler dersi bireyin kendini, toplumu tanımasına, vatandaşlık hak ve sorumluluklarının farkında olmasını sağlar.

Sosyal Bilgiler Dersinin kişilere sağladığı yararardan bazıları şunlardır:

- ▶ Temel haklarını ve bu hakları nasıl kullanması gerektiğini fark eder.
- ▶ Sorumluluk bilinci kazandırır.
- ▶ Meslekleri tanımasını ve kendine uygun meslek seçimine yardım eder.
- ▶ Kişisel ilgi ve yeteneklerinin farkında olmasını sağlar.
- ▶ İçinde bulunduğu toplumun özelliklerini ve kültürünü tanımasını sağlar.
- ▶ Toplumsallaşmayı ve bunun önemini kavrar.
- ▶ Yaşadığı çevreyi ve dünyayı çeşitli özellikleriyle tanımasını sağlar.
- ▶ Sahip olduğu milleti, bu milletin tarihini ve değerlerini tanır.
- ▶ Çevresindeki ekonomik faaliyetleri ve bunun etkilerini fark eder.
- ▶ Farklılıklara saygıyı, demokrasiyi ve millet egemenliğinin önemini kavrar.
- ▶ Atatürk ilke inkılaplarının, Türkiye Cumhuriyeti devletinin gelişmesine katkısını fark eder.
- ▶ İnsanlarla doğru iletişim kurmayı ve bunun önemini kavrar.
- ▶ Dünya üzerinde geçmişte yaşamış uygarlıkları ve özelliklerini tanır.

OLAYLAR VE SONUÇLARI**Olayların Özellikleri**

Olaylar her insanı aynı şekilde ve derecede etkilemez. Olaylar, olumlu ve olumsuz sonuçlar doğurabilir. Aynı olay bazı bireyleri olumlu etkilerken bazı bireyleri de olumsuz etkileyebilir. Bunun nedeni insanların olaylara bakış açısının farklı olması, beklentiler ve farklı kişilik özellikleri olabilir.

Örneğin Covid salgını birçok kişiyi ve kurumu olumsuz etkilerken salgından önce piyasa değeri 19 milyar dolar seviyesinde olan Zoom programının piyasa değeri, 31 Ağustos Pazartesi günü 92 milyar dolara ulaştı.

Haziran 2019'da başlayarak 240 gün süren ve Avustralya'nın birçok bölgesini etkisi altına alan ve birçok canlıyı etkileyen orman yangını etki alanı geniş olaylardandır. Bu tip olaylara **geniş çaplı olaylar** denir.

Bazı olaylar ise daha küçük bir alanı veya daha az insanı etkiler.

Terk edilmiş bir evde çıkan yangının hem etki alanı küçük hem de etkilediği insan ve canlı sayısı az olduğundan küçük çaplı bir olay olarak tanımlanır.

Olayların ortaya çıkmasında birçok faktörün etkisi olabilir.

Olayların Çok Boyutluluğu

Olayların insanları farklı etkilemesiyle birlikte aynı olayın birçok nedeni olabileceği gibi birçok farklı sonucu da olabilir. Bu duruma **olayın çok boyutluluğu** denir.

Çok boyutlu bir olayın nedenleri ve sonuçları doğrudan veya dolaylı olarak etkide bulunabilir.

Örneğin kimyasal fabrika atıklarının denizlere bırakılması canlıları doğrudan etkilerken bu canlıların sayısının azalması sonucu ortaya çıkan durumlar dolaylı yoldan etkileri gösterir.

HAKLARIM VE SORUMLULUKLARIMI BİLİYORUM

BİREYİN TOPLUMSALLAŞMASINDA GRUP VE KURUMLARIN ÖNEMİ

İnsan toplumsal bir varlıktır. Çeşitli ihtiyaçlarını gidermek için diğer insanlarla birlikte yaşamak zorundadır. İçinde bulunduğu topluma uygun davranışlar kazanması, topluma ait değerleri öğrenmesi ve onları benimsemesi doğduğu andan itibaren içinde bulunduğu grup ve kurumlar sayesinde gerçekleşir. Bireylerin dünyaya ilk geldiği anda içinde bulunduğu grup ailedir. Daha sonra okul ve diğer gruplar içerisinde yer alır. Bu nedenle kişi toplumsal değerlerin büyük kısmını ailede öğrenir.

Grup ve Özellikleri

1. Ortak hedefleri olan insanların oluşturduğu topluluklardır. Örneğin Hayvanları Koruma Kulübü hayvan haklarını korumayı amaç edinmiştir.
2. Gruptakiler kendi istekleriyle bir arada bulunur ve ilişkiler samimidir.
3. Belirli bir süre varlığını devam ettirir. Örneğin satranç kulübü üyelerinin birlikteliği okul kapanınca sona erecektir.
4. Grup üyeleri birbirini tanır ve aralarında iş birliği vardır.
5. Gruptaki üyeler başka gruplarda da görev alabilirler. Her grubun kendine özgü bir yapısı vardır.

Kurum ve Özellikleri

Grupların daha uzun süreli olanları kurumları oluşturur. Kurumlar insanların sağlık, beslenme, eğitim, sağlık, güvenlik gibi ihtiyaçlarını karşılamak için devlet tarafından veya kişiler tarafından oluşturulan uzun süreli gruplardır.

Resmi, yarı resmi veya gayri resmi olabilirler. Resmî kurumlar devlet tarafından oluşturulmuştur.

1. Kurumlarda çalışanların görev ve yetkileri kanun veya tüzüklerle belirlenmiştir.
2. Maaşlı çalışanları vardır.
3. Kuruluşları ve işleyişleri kanunlarla belirlenmiştir.
4. Çalışanlar arasında ast-üst ilişkisi vardır.
5. Üyeler arasında görev ve sorumluluk paylaşımı vardır.

Kalabalık ve Özellikleri

1. Rastlantı sonucu bir araya gelen insanlardan oluşur.
2. Bireyler arasında iş ve görev planlaması yoktur.
3. Kısa sürelidir.
4. Ortak bir hedefleri yoktur.
5. Üyeler birbirini tanımaz.

Okullar toplumun eğitim ihtiyacını karşılayan kurumlardır.

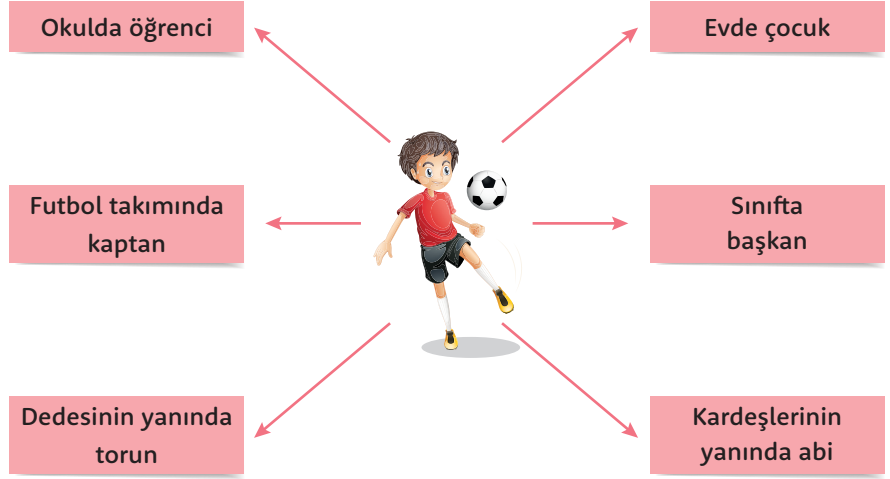
Hastaneler toplumun sağlık ihtiyacını karşılayan kurumlardır.

Rol, Hak ve Sorumluluk**Rol:**

İçinde bulunduğumuz grup ve kurumlarda sahip olduğumuz görevler rollerimizi belirler. Bu roller bize bazı sorumluluklar yüklerken bazı haklara sahip olmamamızı da sağlar.

Grup içerisinde aynı anda birden fazla ve farklı role sahip olabilirken birden fazla grup ve kurum içerisinde rollere de sahip olabiliriz.

Aynı anda birden fazla role sahip olabiliriz.

Sorumluluk:

İçerisinde yer aldığımız grup ve kurumlarda sahip olunan rollere uygun gösterilmesi gereken davranışlar sorumluluk olarak tanımlanır. Sorumluluklarının bilincinde olan ve onları yerine getiren bireyler başarılı ve mutlu olurlar. Yer aldığımız her grubun kendine özgü sorumlulukları da vardır.

Görev ve sorumlulukların yerine getirilmesinde planlı çalışma çok önemlidir. Bir plan doğrultusunda hareket etmek zaman kazandırırken aynı zamanda görevlerin önem sırasına göre ve uygun şekilde yapılmasını takip edebilmeyi sağlar.

Hak:

Grup ve kurumlarda kanunlarla bize tanınmış kazançlar hak olarak tanımlanır. Örneğin Okul kurumunda öğrenci olmak üstlendiğimiz rol, eğitim almak hakkımız, okul kurallarına uymak ise sorumluluklarımızı gösterir.

Kişilerin haklarından faydalanabilmesi için öncelikle bu hakların neler olduğunu bilmesi gerekir. Sosyal Bilgiler dersinin amaçlarından biri de öğrencilere sahip oldukları bu hakların bilincinde olmalarını sağlamaktır.

1. Bazı haklar doğuştan getirilir. (Yaşama hakkı gibi)
2. Sahip olunana haklar kanunlarla güvence altına alınmıştır. Yani bu hakların engellenmesi suç işlemek anlamına gelir.
3. İnsan hakları evrensel değerler taşır.
4. Sahip olunan haklar devredilemez ve vazgeçilemez.

Planlamanın Önemi:

Sahip olduğumuz hakların ve sahiplendiğimiz sorumlulukların yerine getirilmesi planlamayla takip edilmelidir. Yapılan kişisel planlarda oyun oynama hakkı, ders çalışma sorumluluğu, aileyle vakit geçirme, kitle iletişim araçlarından yararlanma gibi etkinlikler de dahil edilmelidir. Böylelikle sorumluluklar yerine getirilirken aynı zamanda sahip olduğumuz hakları kullanmak için de zaman ayrılmış olur.

ÇOCUK HAKLARI HER YERDE

Dünyada Çocuk Hakları

Savaşlarda, doğal afetlerde ve kalkınmışlık düzeyi düşük olan ülkelerde en fazla zarar görenler çocuklardır. Bu durumu düzeltmek ve çocuk haklarının korunması için ulusal ev uluslararası alanda birçok girişimde bulunulmuştur. Dünyadaki çocuk haklarının korunması ve geliştirilmesi için uluslararası alanda kabul edilen sözleşmeler şunlardır:

- ▶ 1924 Cenevre Çocuk Hakları Bildirgesi
- ▶ 1959 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Bildirgesi
- ▶ 1989 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi

UNICEF

Birleşmiş Milletlere bağlı olarak kurulan UNICEF (Birleşmiş Milletler Çocuklara Yardım Fonu) bütün dünyadaki çocuk haklarıyla ilgilenen 190 ülkenin üye olduğu uluslararası bir kuruluştur. Bu kuruluş, her çocuğun, özellikle de en zor ve dışlanmış durumda olan çocukların yaşatılması, korunması ve gelişimi için çalışır.

UNICEF, Birleşmiş Milletler tarafından 1989 yılında onaylanan Çocuk Hakları Sözleşmesi doğrultusunda, uluslararası topluluğun çocuklara verilen sözleri yerine getirmesi için çaba gösterir.

Çocuk sağlığı, eğitim, çocukların korunması, anneden çocuğa geçen HIV & AIDS, temiz suya erişim, beslenme ve çocukların yaşamlarını etkileyen kararlara katılmalarına olanak sağlamak üzere 7 ana önceliğe yönelik uzun vadeli, uluslararası gelişim programları yürütür. Kriz ve acil durum zamanlarında çocuklara destek ve koruma sağlayarak insani yardım çalışması yapar. UNICEF'in çalışmaları bireylerin ve kurumların gönüllü katkılarıyla destekleniyor.

1989 Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin bazı maddeleri:

- ▶ Her birey on sekiz yaşına kadar çocuk olarak kabul edilir ve vazgeçilmez haklara sahiptir.
- ▶ Yaşamak, her çocuğun temel hakkıdır ve herkesin ilk görevi çocukların yaşamını korumaktır.
- ▶ Her çocuğun ailesiyle birlikte yaşama hakkı vardır.
- ▶ Her çocuk, görüşlerini serbestçe ifade etme hakkına sahiptir.
- ▶ Engelli çocukların özel olarak korunma ve saygı görme hakkı vardır.
- ▶ Her çocuğun sağlık hizmetlerinden yararlanma hakkı vardır.
- ▶ Her çocuğun eğitim hakkı vardır. İlköğretim parasız ve tüm çocuklar için zorunludur.
- ▶ Çocukların okula gitme, oyun oynama hakkı vardır.
- ▶ Çocuklar yetişkinler gibi bir işte çalıştırılmazlar.

Ülkemizde Çocuk Hakları

Ülkemizde çocuk haklarıyla ilgili olarak 1963 Türk Çocuk Hakları Bildirisi kabul edilmiştir.

Ayrıca 1989 yılındaki Birleşmiş Milletler Çocuk Hakları Sözleşmesi'ni 1990 yılında kabul etmiştir. Böylelikle çocuk haklarıyla ilgili olarak hemen hemen bütün dünyanın kabul ettiği bu sözleşmeye ilk imza atan ülkelerden biri olmuştur.

Ülkemizde Çocuk Hakları Sözleşmesi'nin uygulanması ve takibinden Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı ve ona bağlı olarak çalışan Çocuk hizmetleri Genel Müdürlüğü sorumludur.

T.C. AİLE, ÇALIŞMA VE SOSYAL HİZMETLER BAKANLIĞI

Çocuk Haklarının İhlal Edildiği Durumlar

Sözleşmelerle belirlenen çocuk haklarına her toplum veya ülke aynı özeni göstermemektedir. Özellikle ekonomik yönden gelişmemiş ülkelerde çocukların sahip olduğu hakların birçoğu ihmal edilebilmektedir. Bazı ülkelerde çocuk işçiliği çok yaygınken özellikle Afrika ülkelerinde çocukların asker olarak kullanılması ihlalleri görülmektedir.

Çocuk Haklarının ihmali:

Çocukların sahip olduğu hakların onlara bakmakla yükümlü olanlar (aile, devlet vb) tarafından yerine getirilmemesi ya da eksik getirilmesidir. Bu ihmaller şu şekilde olabilir:

Duygusal ihmali; çocuğun ihtiyaç duyduğu sevgi, ilgi, takdirin verilmemesi, isteklerinin reddedilmesi, başarılarının görmezden gelinmesi, çocuğun yok sayılması duygusal ihmali olarak nitelendirilmektedir.

Fiziksel ihmali; çocuğun en temel ihtiyaçları olan barınma, beslenme, giyinme, öz-bakım gibi ihtiyaçlarının karşılanmaması ile karakterize ihmali türüdür.

Eğitim ihmali; çocuğun okula gönderilmemesi, okula gönderilen çocuğun durumunun takip edilmemesi, eğitsel materyallerin (defter, kitap, kalem gibi) alınmaması gibi davranışlar eğitsel ihmali oluşturmaktadır.

Sağlık ihmali; çocuğun bir hastalık durumunda sağlık kuruluşlarına götürülmemesi, götürüldükten sonra reçete edilen ilaçların alınmaması, muayene edilmemesi, ihtiyacı olan tıbbi cihazların temin edilmemesi sağlık ihmali olarak nitelendirilmektedir.

ETKİNLİKLER

A

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara (✓), yanlış olan ifadeleri ise (X) şeklinde işaretleyiniz.

- Sosyal Bilgiler dersi sayesinde milletimize ait bağımsızlık ve egemenlik unsurlarını öğreniriz.
- Etkin bir vatandaş seçim zamanı oy kullanır.
- Ülkemizde askerlik görevini yerine getirmek için 15 yaşın tamamlanması gerekir.
- Sosyal Bilgiler dersi, eleştiriye kapalı olmanın önemine vurgu yapar.
- Sosyal Bilgiler dersi, demokratik yaşam kurallarını öğrenmemizi sağlar.
- Etkin bir vatandaş sürekli vergisini aksatır.
- Vücudumuzda bulunan organları, Sosyal Bilgiler dersi sayesinde öğreniriz.
- Sosyal Bilgiler, tarih, coğrafya, ekonomi, vatandaşlık ve hukuk ile ilgili konuları içerir.
- Askerlik yapmak, bir vatandaşlık görevidir.
- Etkin vatandaş, kanunları kendine göre değiştirir.
- Sosyal Bilgiler dersi, yardımlaşmanın önemini anlamamızı sağlar.
- Ülkemizde oy kullanmak için 21 yaşından gün almak gerekir.
- Sosyal Bilgiler eğitimini alan bireyler, kendi çıkarlarını ülkesinin çıkarlarından üstün tutar.
- Etkin bir vatandaş olmayı Fen Bilgisi dersi sayesinde öğreniriz.
- Türk tarihini ve kültürünü Sosyal Bilgiler dersi sayesinde öğreniriz.
- Kültürümüzün ve tarihimizin öğrenilmesi, ulusal bilincimizin gelişmesine katkı sağlar.
- Sosyal Bilgiler dersi, yaşadığımız çevre ve dünyadaki çevresel sorunları bilmemizi sağlar.
- Etkin vatandaş, haklarını bilir ama gerektiğinde kullanmaz.
- Sosyal Bilgiler eğitimini alan bireyler, başkalarının haklarını ihlal ederler.
- Etkin vatandaşlar, ülke yönetimine katkıda bulunmazlar.

ETKİNLİKLER

B Ben Kimim, Ben Neyim?

1. Aynı toprak üzerinde yaşayan ve aynı devlete bağlı olan kişilerdir?
2. Haklarını ve sorumluluklarını bilen ve buna göre hareket eden kişilerim?
3. Tarih, coğrafya, ekonomi, vatandaşlık ve hukuk ile ilgili konuları içeren dersim?
4. Ad, soyad, TC. kimlik numarası ve doğum tarihimizin yazılı olduğu belgeyim?
5. Bireylerin, toplum yararı için görüşlerini yetkililere iletme hakkıyım?
6. Kişinin kendisini, karşıdakinin yerine koyarak duygu ve düşüncelerini doğru anlamasıdır?
7. Sosyal Bilgiler dersinde öğrenilen, insanların birbirine çeşitli konularda birbirine yardım etmesidir?
8. Devlet tarafından belirlenen ve herkesin uymak zorunda olduğu yazılı kurallarıyım?

C Sosyal Bilgiler dersinin bizlere kazandırdıklarını kutucuklara yazalım.

ETKİNLİKLER

D Aşağıdaki ifadelerden etkin vatandaşların sahip olduğu özellikleri yeşil renk, sahip olmadığı özellikleri ise kırmızı renk ile boyayınız.

1.	Seçim zamanı oy kullanır.	☐	☐
2.	Sorumluluklarını önemsemmez.	☐	☐
3.	Ülke ekonomisine katkı sağlar.	☐	☐
4.	Askerlik görevini yerine getirir.	☐	☐
5.	Sürekli tüketimde bulunur.	☐	☐
6.	Kimseyi düşünmeden dilediğini yapar.	☐	☐
7.	Sorumluluk bilinciyle hareket eder.	☐	☐
8.	Ülke yönetimine katkı sağlar.	☐	☐
9.	Vergi kaçakçılığını destekler.	☐	☐
10.	Haklarını bilir ve gerektiğinde kullanır.	☐	☐
11.	Kültürel mirasını korur.	☐	☐
12.	Kendi düşüncelerini tek doğru kabul eder.	☐	☐
13.	Empati kurmaz.	☐	☐
14.	Ülkesini ve milletini sever.	☐	☐
15.	Çevre bilincine sahiptir.	☐	☐
16.	Ülkesiyle ilgili konularda fikir geliştirir.	☐	☐

ETKİNLİKLER

E

Aşağıdaki ifadelerden doğru olanlara (✓), yanlış olan ifadeleri ise (X) şeklinde işaretleyiniz.

Bir olayın birden fazla nedeni ve sonucu olabilir.

Bütün insanlar olaylardan aynı şekilde etkilenir.

Olaylar, her zaman olumlu sonuçlar doğurur.

İklimsel şartlar bazı olaylara neden olmaktadır.

Çok boyutlu olaylarda olumlu ve olumsuz sonuçlara rastlanabilir.

Toplumsal olaylar her zaman aynı sonuçlar doğurur.

Yaşanan olaylara yalnızca insanlar sebep olmaktadır.

Bir olayın doğrudan ve dolaylı nedenleri olabilir.

Bir olayın sadece dolaylı sonuçları vardır.

Kişinin yaşadığı olay yalnızca kendisini değil çevresini de etkileyebilir.

Yaşanan olayların tümü kendiliğinden meydana gelmektedir.

Olaylar yalnızca insanları etkiler.

Bir olayın sonucu başka bir olayın nedeni olabilir.

Bireylerin görmediği olaylar kendisini etkilemez.

Olaylara karşı bireylerin verdiği tepkiler farklılık gösterebilir.

ETKİNLİKLER

F Ben Kimim, Ben Neyim?

1. Ortaya çıkan, meydana gelen, olup biten durumlardır?

2. Kolayca anlaşılabilen, somut verilerden oluşan, kanıtlanabilen bilimse ifadeler bütünüdür?

3. Olaylara neden olabilen ve olaylardan etkilenebilen canlıyım?

4. Bir olayın birden fazla nedeni ve sonucunun olmasıdır?

5. Olayların hangi gerekçe ve hangi sebeple yapıldığını bildiren ilişkiyim?

6. Kişiden kişiye değişen fikirlerim?

G Çok boyutlu bir olay olan trafik kazalarının nedenleri ve sonuçları neler olabileceğini kutucuklara yazalım.

Kazanın Nedenleri	Kazanın Sonuçları